

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Alert dla polityki spójności – społeczeństwo, granice, solidarność

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 537

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2018

Redakcja wydawnicza: Jadwiga Marcinek

Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz

Korekta: Rafał Galos

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania

znajdują się na stronach internetowych

www.pracnaukowe.ue.wroc.pl

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska

(CC BY-NC-ND 3.0 PL)

ISSN 1899-3192

e-ISSN 2392-0041

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

ul. Komandorska 118/120, 53-345 Wrocław

tel. 71 36 80 602; e-mail: econbook@ue.wroc.pl

www.ksiegarnia.ue.wroc.pl; ksiegarnienaukowe.pl

Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp	7
Małgorzata Dziembała: Społeczny wymiar polityki spójności i jej efekty / Social dimension of the cohesion policy and its effects	9
Romana Głowicka-Wołoszyn, Andrzej Wołoszyn: Ocena dobrobytu ekono- micznego w Polsce w ujęciu województw w kontekście spójności regio- nalnej / A cross-province analysis of economic welfare for Poland in the context of regional cohesion	23
Barbara Kryk: Realizacja programu <i>Gwarancje dla młodzieży</i> w Polsce / Guarantees for the Youth program in Poland	33
Piotr Maleszyk: Porażka <i>flexicurity</i> ? Duński rynek pracy w okresie kryzy- su finansowo-gospodarczego / The failure of flexicurity? Danish labour market in times of financial-economic crisis	44
Danuta Milaszewicz: Wybrane wymiary spójności społecznej w ocenie stu- dentów – eksplikacja na podstawie wyników dwukrotnych badań kapita- łu społecznego studentów / Selected dimensions of social cohesion in the assessment of students – explication based on double social capital research of students.....	53
Dorota Murzyn: Spójność społeczna i inkluzywność jako priorytety polityki spójności UE / Social cohesion and inclusiveness as the priorities of EU cohesion policy	66
Andrzej Raczyk, Sylwia Dolzblasz: Cele i bariery współpracy transgranicz- nej na pograniczu polsko-niemieckim po 2020 r. w świetle dokumentów strategicznych i planistycznych / Aims and barriers for the transborder co-operation policy in the Polish-German borderland after 2020 in the light of strategic and planning documents	76
Beata Skubiak: Narzędzia wzmocnienia lokalnych społeczności na obsza- rach problemowych / Tools for strengthening local communities in pro- blem areas	85
Izabela Szamrej-Baran: Sytuacja ekonomiczna i materialna dzieci i mło- dych dorosłych w świetle badań Eurostatu. Polska na tle UE / Economic and material situation of children and young adults in the light of Eurostat research. Poland at the background of EU.....	92
Ewa Szostak: Regional social infrastructure from the perspective of an ageing society / Regionalna infrastruktura społeczna z punktu widzenia starzenia się społeczeństwa.....	103

Zhanna Tsaurkubule: The impact of socio-economic policy of Latvia on the preservation of human resources in the context of European integration / Wpływ polityki społeczno-ekonomicznej na zachowanie zasobów ludzkich Łotwy w kontekście integracji europejskiej	119
Andrzej Wołoszyn, Romana Głowicka-Wołoszyn: Nierówności dochodowe gospodarstw domowych w Polsce w ujęciu regionalnym / Regional aspect of household income inequality in Poland.....	128

Wstęp

Dyskusje nad kształtem polityki spójności rozpoczynają się w Unii Europejskiej zazwyczaj na kilka lat przed upływem realizowanych w danym czasie wieloletnich ram finansowych. Tak samo stało się i tym razem. Pierwsze propozycje dotyczące zarówno kształtu nowej perspektywy finansowej 2021-2027, jak i polityki spójności pojawiły się już w 2018 r. W maju tegoż roku Komisja Europejska przedstawiła projekt wieloletnich ram finansowych Unii Europejskiej na lata 2021-2027. Uwagę i konsternację komentatorów, badaczy i polityków wzbudziła propozycja zmniejszenia o 7% środków na politykę spójności w stosunku do perspektywy 2014-2020. Wiąże się to m.in. z groźbą zmniejszenia o ok. 23% środków dla Polski. Jeśli propozycja Komisji zostałaby zaakceptowana bez poprawek, ograniczenie środków na politykę spójności, oprócz Polski, dotknęłoby również 14 innych krajów, w tym m.in. Czechy, Węgry, Litwę, Estonię czy Malte.

Natomiast w odniesieniu do samej polityki spójności Komisja Europejska zapowiedziała jej unowocześnienie. Komisarz ds. polityki regionalnej Corina Crețu stwierdziła: „Proponujemy politykę spójności dla wszystkich regionów – politykę, która nie pozostawia nikogo w tyle. Uczyniliśmy ją bardziej elastyczną w celu dostosowania jej do nowych priorytetów i lepszej ochrony naszych obywateli. Uprościliśmy także przepisy, co przyniesie korzyści wszystkim podmiotom – począwszy od małych przedsiębiorstw i przedsiębiorców po szkoły i szpitale, którym łatwiej będzie pozyskać fundusze”¹. Jyrki Katainen, wiceprzewodniczący Komisji odpowiedzialny za zatrudnienie, wzrost gospodarczy, inwestycje i konkurencyjność, zauważył z kolei, że „przez następną dekadę polityka spójności będzie wspomagać regiony w modernizacji ich przemysłu, inwestowaniu w innowacje oraz przechodzeniu do niskoemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym. Nasz wniosek przyczyni się również do stworzenia bardziej przyjaznego otoczenia biznesu w Europie poprzez stworzenie odpowiednich warunków dla wzrostu gospodarczego, tworzenia miejsc pracy i inwestycji”².

Parlament Europejski w lutym 2019 r. wypowiedział się jednak przeciwko cięciom w polityce spójności, regionalnej i dotyczącej spraw socjalnych w budżecie unijnym na lata 2021-2027, popierając jednocześnie uzależnienie funduszy od określonych kryteriów. W przyjętych przez Parlament Europejski propozycjach przepisów dotyczących inwestycji w regionach UE na lata 2021-2027 pozostawiono wskaźnik PKB *per capita* jako główne kryterium decydujące o alokacji funduszy, jednak dodatkowo brane mają być pod uwagę również takie wskaźniki, jak bezrobo-

¹ https://www.euractiv.pl/section/polityka-regionalna/press_release/budzet-ue-rozwoj-regionalny-i-polityka-spojnosci-po-2020-r/ (dostęp w dniu 20.02.2019)

² Ibidem.

cie wśród młodzieży, niski poziom edukacji, wyzwania dotyczące zmian klimatycznych czy integracja imigrantów. Posłowie do Parlamentu Europejskiego uznali, że regiony słabiej rozwinięte powinny nadal korzystać ze znaczącego wsparcia funduszy unijnych, przy stawkach współfinansowania wynoszących do 85%, w przeciwieństwie do poziomu 70% zaproponowanego przez Komisję. Parlament zaproponował też podwyższenie stopy współfinansowania dla regionów przechodzących transformację społeczno-gospodarczą i regionów wyżej rozwiniętych odpowiednio do 65% i 50%. Po przyjęciu propozycji Parlament wyraził gotowość do negocjacji z krajami członkowskimi ostatecznej wersji przepisów.

Wiele krajów członkowskich, szczególnie tych z Europy Środkowo-Wschodniej, które miałyby być dotknięte cięciami funduszy na politykę spójności zaproponowanymi przez Komisję, już wcześniej wyrażały swój zdecydowany sprzeciw wobec ograniczania tych środków. Już to skrótkowe przedstawienie najważniejszych informacji dotyczących toczącej się dyskusji nad kształtem polityki spójności i jej udziałem w budżecie UE pokazuje duże rozbieżności stanowisk pomiędzy poszczególnymi instytucjami unijnymi i krajami członkowskimi, co może wydłużyć proces przyjmowania kolejnych wieloletnich ram finansowych. Niewątpliwie należy się też spodziewać zacieklej negocjacji i sporów o znaczenie i kształt polityki spójności w nowej perspektywie finansowej UE. Czyni to więc problematykę polityki spójności nie tylko interesującym przedmiotem badań naukowych, ale również, w świetle toczących się dyskusji i sporów, pokazuje potrzebę prowadzenia badań w tym obszarze. Ich wyniki będą wspierały proces decyzyjny na poziomie zarówno regionalnym, krajowym, jak i unijnym.

Publikacja, którą trzymają Państwo w rękach, zawiera artykuły naukowe, prezentowane na VII Konferencji Naukowej z cyklu „Polityka spójności Unii Europejskiej – cele, efekty, problemy do dyskusji”. Hasło przewodnie tej konferencji brzmiało: „Alert dla polityki spójności”. Niniejszy tom poświęcony został aspektom społecznym i terytorialnym polityki spójności. Większość artykułów porusza szeroko rozumianą problematykę społecznego wymiaru polityki regionalnej (artykuły: „Społeczny wymiar polityki spójności i jej efekty”, „Spójność społeczna i inkluzywność jako priorytety polityki spójności UE”). Pojawia się również problematyka ludzi młodych (artykuły: „Realizacja Programu Gwarancje dla Młodzieży w Polsce”, „Sytuacja ekonomiczna i materialna dzieci i młodych dorosłych w świetle badań Eurostatu, Polska na tle UE”), a w innym artykule ludzie młodzi stanowią grupę poddaną badaniu (artykuł: „Wybrane wymiary spójności społecznej w ocenie studentów – eksplikacja na podstawie wyników dwukrotnych badań kapitału społecznego studentów”). W zeszycie znajdują Państwo również artykuły poświęcone tematyce rynku pracy, starzejącego się społeczeństwa, problemów transgranicznych i problemów Łotwy. Oddając w Państwa ręce ten tom, wierzymy, że stanie się on ciekawą i inspirującą lekturą.